

Motion till riksdagen 2023/24:1519

av Elin Söderberg m.fl. (MP)

En grön klimathandlingsplan för Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlysa klimatnödläge och genomföra samtliga åtgärder i denna motion för att Sverige ska klara Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en vetenskapligt baserad nationell koldioxidbudget för Sverige samt att styrmedel och åtgärder ska utformas och genomföras utifrån utsläppsbudgeten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska anta en årlig utsläppsbudget fram till 2040 för att säkerställa efterlevnad av klimatmålen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda tillsättandet av ansvarigt organ för att beräkna och fördela koldioxidbudgeten, motsvarande Finansdepartementets kontroll av den ekonomiska budgeten, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta mål för de konsumtionsbaserade utsläppen i linje med vad vetenskapen visar krävs för att klara Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram rekommendationer för företag som vill beräkna sina utsläpp av växthusgaser, inklusive indirekta utsläpp, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra ett myndighetslyft för kommuner och regioners klimatomställning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en klimatomställningsfunktion på strategisk nivå hos kommuner och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en standardiserad redovisning av klimatåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka uppdraget till länsstyrelsen för att leda och koordinera energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en regional upphandlingssamordning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en regional mobilitets- och tillgänglighetssamordningsfunktion och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en myndighetsledd hubb eller ett beställarnätverk för upphandling av cement, betong och alternativa konstruktionsmaterial för att stötta kunskapsuppbyggnad och användandet av klimatprestanda i upphandlingskrav och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den ekonomiska politiken ska utformas inom ramen för de nationella klimat- och miljömålen och att de nya välfärdsmåtten ska vara styrande i budget och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla alla fossila subventioner och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att främja en grön finansmarknad i syfte att öka takten i omställningen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom ett nationellt mål, lagkrav och andra styrmedel verka för att minska resursförbrukningen till inom planetens gränser och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla den gröna skatteväxlingen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja delningsekonomi och konsumtion av klimatsmarta tjänster i stället för resursintensiva produkter och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom bl.a. krav på produktdesign och produkters livslängd verka för att saker ska hålla längre och gå att reparera och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka internationellt och inom EU för att stoppa utvinningen av fossila bränslen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska, inom EU, fortsatt driva på integrering av hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom lagstiftning säkerställa att inga nyinvesteringar i fossilt görs och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en omställningslag för fossila verksamheter, i syfte att helt fasa ut kol, olja och fossilgas till 2030, och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta och genomföra en nationell plan för utfasning av fossil energi och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta att satsa på och utveckla statliga satsningar som Almis stöd till de mindre företagens omställning, i syfte att hjälpa industrier och företag att minska sin klimatpåverkan, och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta och fördjupa initiativet Fossilfritt Sverige och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslag från Miljöprövnings- och Klimatutredningen som syftar till att effektivisera tillämpningen av regelverk för tillstånd och omprövning och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimyndigheten och Naturvårdsverket i uppdrag att analysera hur ett nationellt pilotprogram för klimatkontrakt (Carbon Contracts for Difference) skulle kunna utformas för teknik för koldioxidavskiljning och lagring, CCS-teknik och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge den befintliga stödtjänsten EU SME som drivs på uppdrag av Vinnova, Tillväxtverket och Energimyndigheten ett vidgat uppdrag att skapa bättre förutsättningar för små och medelstora företag att söka EU-finansiering med ett fokus på innovativa tekniker för klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att främja transporteffektivitet, bl.a. genom att Trafikverket ska arbeta målstyrt i stället för prognosbaserat, och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att järnvägen ska rustas upp och byggas ut i hela landet samt att nya stambanor för höghastighetståg ska färdigställas och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa förmånsbeskattningen på företagscykel och kollektivtrafikkort och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera regelverk och ta fram en strategi för kombinerad mobilitet (MAAS) samt genomföra en offentlig satsning på bilpooler och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för att fler ska kunna använda cykel som transportmedel och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta parkeringsnormen i plan- och bygglagen med en mobilitetsnorm och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja och utveckla trängselskatterna och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder/regeländringar och ökade statliga investeringar för överflyttning av långväga godstransporter från väg till järnväg och sjöfart och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den statliga medfinansieringen av s.k. steg 1- och steg 2-åtgärder bör stärkas, inklusive avgränsas till specifika insatser utifrån dessas potential till minskade utsläpp, och tillkännager detta för regeringen.

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om statligt stöd får och bör kunna ges till drift av lokal och regional kollektivtrafik i bostadsområden under uppbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en regelöversyn för att eliminera hinder och underlätta för distansarbete och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom slutdatum för försäljning fasa ut nybilsförsäljning av fossilbilar till snarast och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom kraftigt skärpt och mer rättvis bonus malus fasa ut nybilsförsäljning av fossilbilar snarast och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell plan för utbyggnaden av laddinfrastrukturen i hela landet och ett ökat statligt ansvar för ”vita fläckar” på kartan över laddstolpar och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell plan för tankställen för biogas och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa utsläppskrav i upphandlingen av Gotlandstrafiken för avtalsperioden efter 2026 som är i linje med transportsektorns klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga klimatpremien för tunga lastbilar till att även gälla 2025 och 2026 samt att ta bort 20-procentsgränsen för stödet och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga klimatpremien för arbetsmaskiner till att även gälla 2025 och 2026, utvärdera effekterna av stödet och om stödet behöver höjas för vissa typer av arbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett slutdatum för försäljning av fossila drivmedel senast 2030 och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om reduktionsplikts fortsatta utveckling med avseende på nivå, breddning, samspel med eller eventuell omvandling till ett nationellt handelssystem och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa riktade stöd för produktion av avancerade biodrivmedel och elektrobränslen och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för långsamladdning och utreda hur en lagstiftning som ger ”tillträde till laddning” kan utformas och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge en myndighet ett särskilt samordningsansvar för de stöd som ges till ladd- och tankinfrastruktur för el och vätgas till personbilar, lätta lastbilar och tunga fordon, fartyg och flyg och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla riktade stöd för ladd- och tankinfrastruktur, byte av batterier och transport av batterier till arbetsmaskiner och tillkännager detta för regeringen.

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i Sverige och inom EU verka för att det kommersiella flyget ska sluta subventioneras och betala för sin egen kostnad och klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utsläppen från svenskt flygande måste minska drastiskt och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta jordbrukets fossila subventioner med ett avdrag som sänker skatten på jobb och företagande för jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa stöd till innovationsjordbruk, för att pionjärer ges förutsättningar att utveckla nya brukningsmetoder med ökad klimatanpassning och minskad klimatpåverkan i synergi med stärkt biologisk mångfald, och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om att ta fram ett styrmedelspaket för ett långsiktigt hållbart och klimateffektivt jordbruk som beaktar även andra miljömål och samhällsmål och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Vinnova och andra lämpliga myndigheter att främja ny teknik och innovation för att minska utsläppen ytterligare från hantering av stallgödsel och användning av växtnäring och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget för minskat matsvinn inom de pågående uppdrag som Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket har inom ramen för livsmedelsstrategin, samt att arbetet förlängs till 2030, och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att främja investeringar, produktion och nedmyllning av biokol genom exempelvis EU:s landsbygdsprogram, jordbruks- och regionalstöd och Klimatklivet och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kolinlagringen i jordbruksmarker och stoppa förlusten av åkermark och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja klimatanpassning av svenskt jordbruk så att vi kan producera mer mat i ett förändrat klimat och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla användningen av biomassa från jordbruket för bioenergiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbränning av vissa plastsorter ska förbjudas och om att skapa incitament för cirkulering och raffinering av returplast för att få igång bättre återanvändning av plast och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassa torv som ett fossilt bränsle och utveckla brytning och användning av torv för energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda tillstånds- respektive anmälningsskrav för stora energi- och eleffektanvändare och tillkännager detta för regeringen.

69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi samt underlätta samverkan för permanenta negativa utsläpp, inklusive infångning, transport och slutgiltig lagring, och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för säkerställande av permanenta negativa utsläpp och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig sektor bör gå före och anta mål om att de konsumtionsbaserade utsläppen från offentlig sektor ska nå nära noll 2030 och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka klimatkraven i offentlig upphandling samt genomföra åtgärder för att minska klimatpåverkan från offentlig konsumtion och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud mot fossilintensiv reklam såsom flygresande och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda åtgärder och arbeta strategiskt med naturbaserade klimatlösningar i syfte att nå Sveriges klimatmål inom LULUCF-förordningen och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den lokala implementeringsförmågan för kolinbindning via återvätning och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Jordbruksverket ett uppdrag att genomföra styrmedlet omvända auktioner för ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser och ge förslag på lämplig storlek på medelstilldelningen och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att budgeten för våtmarkssatsningen bör förstärkas och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effekterna på kolinlagringen vid exploatering av mark behöver synliggöras i de miljöbedömningar som tas fram i samband med planering och beslut under miljöbalken och plan- och bygglagen och vid tillämpning av sektorslagstiftning för olika typer av infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen i samverkan med Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en stödjande digital infrastruktur för skogsägare för att främja såväl offentlig som privat finansiering av åtgärder för ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.

Övergripande om Sveriges klimatarbete

Klimatmål

Skärpta klimatmål och nationell koldioxidbudget

Om Sverige ska klara sitt bidrag till att hålla uppvärmningen under 1,5 grader måste de inhemska utsläppen nu börja minska med minst 12–15 procent per år och vara nära noll senast år 2035. För att samlas bakom det samhällsprojekt som behöver genomföras för att leva upp till Parisavtalet bör klimatnödläge utlysas och Sveriges klimatmål skärpas. Ett uppdaterat klimatmål måste även omfatta fler verksamheter och utsläppsområden än det nuvarande klimatmålet. De utsläpp som svenskarnas konsumtion orsakar är betydligt större än de territoriella utsläppen. Nästan två tredjedelar kommer från hushållens konsumtion och drygt en tredjedel från offentlig konsumtion och investeringar. Hälften av svenskarnas klimatpåverkan sker i andra länder. Sverige ska ta ansvar för alla sina utsläpp, även de som uppstår i andra länder till följd av svensk import och konsumtion.

Klimatförändringarna drivs av den totala mängden växthusgaser i atmosfären och därför krävs styrning av hur mycket Sverige totalt kan släppa ut. Med hjälp av en utsläppsbudget kan en total mängd utsläpp kopplas till Sveriges klimatmål. Regeringen bör utse en ansvarig myndighet för att ta fram en nationell koldioxidbudget för Sverige, utifrån data från FN:s klimatpanel. Koldioxidbudgeten bör uppdateras varje år, så att en årlig utsläppsbudget framgår, och styrmedel och åtgärder bör utformas och genomföras utifrån de nya målen och delmålen. Ett ansvarigt organ behöver utses för att beräkna och fördela koldioxidbudgeten, motsvarande Finansdepartementets kontroll av den ekonomiska budgeten. Myndigheter bör få en utsläppsbudget definierad i sina direktiv. Med nu kvarvarande koldioxidbudget krävs en minskningstakt om 12–15 procent per år.

De konsumtionsbaserade utsläppen behöver även tydlig målstyrning och mål för de konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen, i linje med vad vetenskapen visar krävs för att klara Parisavtalet, bör antas. Regeringen bör börja med att omgående lägga fram en proposition för konsumtionsbaserade utsläppsmål i enlighet med det som samtliga åtta riksdagspartier ställde sig bakom i Miljömålsberedningen våren 2022.

Genomförande

För ett effektivt genomförande av klimatpolitiken som ger resultat från åtgärder, insatser och investeringar i hela landet, behövs en bra genomförandestruktur med stödjande myndigheter.

Företag behöver själva beräkna och analysera sina utsläpp för att exempelvis identifiera vilka åtgärder de kan söka Klimatklivet för och följa upp effekten av deras åtgärder. Olika företag har olika förutsättningar för detta och därför bör regeringen överväga att ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram rekommendationer för företag som vill beräkna sina utsläpp av växthusgaser, inklusive indirekta utsläpp.

Sveriges kommuners och regioners klimatarbete är avgörande för att de nationella klimatmålen ska nås. Vi ser behov av att genomföra ett myndighetslyft för kommuners och regioners klimatomställning. Genom att ge relevanta myndigheter ett tydligt och långsiktigt uppdrag, inklusive förstärkta medel för att utveckla intern och extern

myndighetssamverkan, ges förbättrat stöd för kommuners och regioners arbete med klimatomställning. Vidare vill vi införa en klimatomställningsfunktion på strategisk nivå hos kommuner. I syfte att underlätta uppföljning och utvärdering bör en standardiserad redovisning av klimatåtgärder tas fram.

Länsstyrelserna har under lång tid haft i uppdrag att leda och samordna arbete för klimat- och energiomställning på lokal och regional nivå. Funktionen är central och uppdraget bör därför säkerställas långsiktig finansiering och förstärkas.

Upphandling och transporter är stora utsläppsposter och i syfte att understödja kommuners och regioners arbete vill vi införa en regional upphandlingsamordning och en regional mobilitets- och tillgänglighetssamordningsfunktion. På motsvarande sätt bör en myndighetsledd hubb eller ett beställarnätverk tillsättas för upphandling av cement, betong och alternativa konstruktionsmaterial för att stötta kunskapsuppbyggnad och användandet av klimatprestanda i upphandlingskrav.

Ekonomisk politik för klimatomställning

En grön och cirkulär ekonomi

Samhällsutvecklingen ska leda till ekologisk och social hållbarhet; genom att robusta ekosystem säkerställs så säkerställs långsiktiga förutsättningar för en stabil ekonomi. Den ekonomiska politiken ska utformas inom ramen för nationella klimat- och miljömål och de nya välfärdsmåten ska vara styrande i budget. Detta i syfte att även säkerställa stabila förutsättningar för ekonomin på kort och lång sikt. Subventioner och andra stödformer för fossila investeringar ska tas bort och klimatskadliga verksamheter ska bära hela sin verkliga kostnad. Den linjära ekonomin måste krympa i takt med att den cirkulära ekonomin växer. Vi behöver ett förnyat fokus på grön skatteväxling, det vill säga höjda skatter på sådant som är skadligt för miljö och klimat växlat mot sänkt skatt på arbete.

Avskaffa fossila subventioner

Om Sverige ska nå upp till åtagandena i Parisavtalet måste vi kraftigt och omgående minska vårt fossilberoende. Miljöpartiet ser att en viktig del i detta är att fasa ut de subventioner av fossilanvändning som idag finns genom skattenedsättningar, avdrag och särskilda undantag. Vissa branscher kommer att behöva kompenseras för de ökade kostnader som uppstår när fossila subventioner tas bort. Ett sådant stöd bör stimulera till en snabbare omställning till fossilfrihet. I regeringsställning har Miljöpartiet drivit igenom flera viktiga steg för att fasa ut fossila subventioner. Till exempel infördes en skatt på flygresor för att kompensera för att flygets bränsle inte är beskattat, systemet för tjänstebilar ändrades så att de smutsiga bilarna nu beskattas hårdare, reduktionsplikten infördes som innebär att allt mindre av den bensin och diesel som säljs i Sverige är fossil, och viktiga förändringar av EU:s utsläppshandelssystem drevs igenom, vilket har lett till ett högre pris på utsläppsrätter. Arbetet måste fortsätta så att alla fossila subventioner avvecklas.

Grön finansmarknad för ökad takt i omställningen

Finansmarknaden spelar en viktig roll i den gröna omställningen. Mer kapital måste kanaliseras mot hållbara verksamheter och bort från det fossila. Därför måste den gröna styrningen av finansmarknaden skärpas för att takten i klimatomställningen ska öka. Miljöpartiet har i regering genomfört flera viktiga åtgärder för att göra finansmarknaden grönare. Bland annat har hållbarhet blivit ett mål för finansmarknadspolitiken, kraven på hållbarhetsinformation för fondförvaltare har ökat och hållbarhetskraven för flera av AP-fonderna har skärpts. I regering har Miljöpartiet även beslutat om gröna kreditgarantier och gröna statliga garantier för att stötta industrins omställning. Vi anser att åtgärder för en grön finansmarknad fortsatt ska utvecklas i syfte att bidra till den gröna omställningen.

Cirkulär ekonomi för minskad resursförbrukning

Svenskarnas konsumtionsutsläpp är bland de högsta i världen och Sverige har under de senaste decennierna använt en oproportionerlig och orättvist stor andel av världens snabbt krympande koldioxidbudget. Att som Sverige gör förbruka resurser som om det fanns drygt fyra jordklot kan inte på något vis betraktas som hållbart. Miljömålsberedningen har nu tagit fram ett förslag på mål för svensk konsumtion. Detta måste nu genomföras.

Det mest effektiva sättet att minska klimatpåverkan från konsumtion är att konsumera färre resursintensiva varor och tjänster. Det leder även till minskade avfallsmängder och minskad miljöpåverkan i övrigt. Miljöpartiet vill främja en cirkulär ekonomi där resurser fortsätter att cirkulera även när en produkt nått slutet av sin livscykel. Med Miljöpartiet i regering har Sverige sedan 2020 en strategi för cirkulär ekonomi, men strategin behöver kompletteras med konkreta mål och kraftfulla styrmedel. Sveriges regering bör föreslå ett nationellt mål, lagkrav och andra styrmedel för att minska resursförbrukningen till inom planetens gränser. Arbetet med att främja återvinning och återanvändning av metaller, plast, textil, byggmaterial och andra materialströmmar med stor miljöpåverkan måste intensifieras. Farliga ämnen i material behöver fasas ut och på sikt förbjudas för att underlätta återanvändning och återvinning. Miljöpartiet vill också öka tillsynen inom avfallsområdet, ta fram nationella kriterier för när avfall upphör att vara avfall (end of waste) och lagstifta om en skyldighet för företag att förebygga avfall. Rätt behandlat blir avfallet en resurs som kan användas på en mängd områden och därigenom bidra till att nya affärsområden och marknader skapas.

Grön skatteväxling

För att gynna en cirkulär ekonomi och samtidigt öka acceptansen för klimatpolitiska åtgärder krävs ett förnyat fokus på grön skatteväxling. En grön skatteväxling innebär höjda skatter på sådant som är skadligt för miljö och klimat växlat mot sänkt skatt på arbete. Idag är det ofta billigare att använda nya naturresurser än återvunnet material. För att gynna en cirkulär ekonomi behöver återvunnet material bli mer konkurrenskraftigt. Fler ekonomiska styrmedel behöver utvecklas utifrån principen om att förorenaren ska betala så att kostnaden för användning av jungfruliga material, förstörelse av ekosystem och klimatbelastningen inkluderas i kostnaden för material och produkter. Miljöpartiet vill skapa ekonomiska incitament som främjar cirkulerade naturresurser framför utvinning av jungfruliga naturresurser.

Främja delningsekonomin och gör så att produkter håller längre

Politiken måste främja delningsekonomin så att det blir lätt att dela på saker och äga tillsammans. Regeringen bör stötta uppskalning av delningsekonomin genom att ge lämpliga myndigheter ett formellt uppdrag att analysera behoven hos användarna. Styrmedel måste främja konsumtion av klimatsmarta tjänster istället för resursintensiva produkter.

Fortfarande är många produkter medvetet designade för en kort livslängd i syfte att öka företagets försäljning. Det förekommer också att företag förstör och slänger helt fungerande produkter, till exempel kläder eller möbler. Det är ett helt orimligt resurs-slöseri som idag är fullt lagligt. Vi vill införa krav på produktdesign, produkters livslängd samt konsumenters och oberoende reparatörers rätt att reparera. Reklamationsrätten bör kopplas till produkters angivna förväntade livslängd och göra det lättare för konsumenten att ställa krav när produkter går sönder för tidigt.

EU och internationellt arbete

Sverige har ett mycket stort inflytande i EU och internationellt vad gäller klimatpolitik, relativt vår storlek som land. Det är ett inflytande vi ska ta tillvara för att driva på inom EU och internationellt så att andra länder också minskar sina utsläpp, vilket är avgörande för att nå Parisavtalet och undvika de allvarligaste konsekvenserna av klimatförändringarna.

För var dag som går blir det mer akut att stoppa utvinningen av fossila bränslen, internationellt och i EU. Sverige måste verka med full kraft för att så ska ske.

Sverige ska också, inom EU, fortsatt driva på integrering av hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen.

Territoriella utsläpp

Industri

Tydliga och långsiktiga förutsättningar för näringslivets omställning

Tydliga och långsiktiga spelregler är en förutsättning för att näringslivet ska kunna planera sina verksamheter. Den ryckighet som präglar dagens miljö- och klimatpolitik ökar den ekonomiska risken vid investeringar, och otydlig politisk styrning ökar även risken för så kallade stranded assets. Ett långsiktigt tydligt politiskt ledarskap i linje med Parisavtalet och fastställda klimatmål minskar risken vid investeringar och säkerställer att Sverige omhändertar de mervärden som följer av klimatomställningen i form av arbetstillfällen, ekonomisk utveckling och hållbar samhällsutveckling. Miljöpartiet vill därför att staten genom lagstiftning ska peka ut riktningen. Vi vill genom lagstiftning säkerställa att inga nyinvesteringar i fossilt görs. Genom att lagstiftningen utvecklas kan det fossila stoppas i ett tidigt skede och investeringarna istället styras mot det förnybara. Miljöpartiet vill även gå över till tidsbegränsade tillstånd för verksamheter med stor klimatpåverkan. Pågående verksamheter med icke tidsbegränsade tillstånd som har stor påverkan på klimatet ska kunna omprövas.

Det räcker inte med att bara stoppa nya fossilprojekt, vi måste också hantera befintliga processer. Miljöpartiet föreslår en omställningslag för alla fossila processer i Sverige. Det innebär ett slutdatum och därmed ett totalförbud mot fossil energi. En nationell plan måste upprättas med hjälp av myndigheter för att arbetet ska ske tillsammans med alla berörda aktörer. Det möjliggör att utfasningen av kol, olja och fossilgas kan ske på ett planerat och rättvist sätt.

Industrins omställning

Industrin står för en tredjedel av Sveriges inhemska växthusgasutsläpp. Sedan 1990 har utsläppen varierat mycket från år till år kopplat till produktionsvolymen och konjunktur. Totalt har utsläppen från industrin minskat med 22 procent under de senaste 20 åren. Kommande 15 år måste en minskning som motsvarar kvarvarande 78 procent åstadkommas.

Tack vare Miljöpartiets arbete i regering satsade staten då flera miljarder på att stödja svensk industri i dess arbete med att nå fossilfrihet genom det så kallade Industriklivet. Stöd ges till företag hela vägen från forsknings- och innovationsprojekt till demonstrationsanläggningar och fullskaliga anläggningar. Framöver omfattas även andra typer av industriprojekt av stödet, som exempelvis produktion av biodrivmedel, vätgas och batterier liksom plastreturraffinaderier och återvinningsanläggningar. Regeringen bör fortsätta att satsa på och bredda det statliga stödet Industriklivet.

Klimatklivet är ett stöd som bidrar till minskad klimatpåverkan genom bland annat investeringar för byte från fossila till förnybara energibärare och i energieffektivisering och utbyggnad av laddinfrastruktur. Små företag har ibland otillräckliga resurser för att klara omställningen till fossilfritt och cirkulärt på egen hand. Regeringen bör utveckla Almis uppdrag att ge stöd till de mindre företagens omställning.

Med Miljöpartiet i regering inleddes år 2015 initiativet Fossilfritt Sverige, med målet att bygga en stark industri och skapa fler jobb och exportmöjligheter genom att bli fossilfria. Totalt 22 olika branscher har tagit fram färdplaner för att visa hur de kan stärka sin konkurrenskraft genom att bli fossilfria eller klimatneutrala. Denna satsning ska fortsätta. Det är absolut avgörande för klimatomställningen att regeringen har bra kanaler för att samverka med näringslivet kring deras omställning.

Enligt Energimyndigheten kan svensk industri effektiviseras så att energiförbrukningen minskar med 23 TWh till 2050. Minskad energianvändning innebär också minskade energikostnader – vilket ökar industrins lönsamhet. Styrmedel behöver utformas och skärpas för att främja energieffektivisering, som exempelvis en kvotplikt för den elitens svenska industrin. Miljöpartiet vill även se ökade incitament att tillvarata spillvärme från industrin.

Den gröna industriomställningen behöver ske snabbt och på ett miljömässigt och socialt hållbart sätt, i syfte att begränsa de summerade växthusgasutsläppen så mycket som möjligt. För att möjliggöra detta behöver tillståndprocesserna genomföras snabbare med bibehållen miljöprestanda. De förslag från Miljöprövnings- och Klimaträttsutredningen som syftar till att effektivisera tillämpningen av regelverk för tillstånd och omprövning ska genomföras.

Fossila verksamheter, såsom oljeraffinaderier och fossil kolanvändning inom stålindustrin, behöver fasas ut. Miljöpartiet anser att carbon capture and storage (CCS) inte ska användas för att förlänga livslängden på fossila verksamheter. Verksamheter såsom elektronikskrotsåtervinning, kraftvärmeverk som eldar sopor och cementproduktion

kommer dock att rendera fossila koldioxidutsläpp p.g.a. att de hanterar petroleum-baserade produkter som redan är i omlopp i samhället som inte kan cirkuleras, samt i cementindustrins fall frigör kol som varit bunden i kalkstenen under processen (även om bränslet till verksamheten blir fossilfritt). I dessa fall bör CCS-teknik användas för att minska de fossila utsläppen. För att underlätta detta vill vi ge Energimyndigheten och Naturvårdsverket i uppdrag att analysera hur ett nationellt pilotprogram för klimatkontrakt (carbon contracts for difference) skulle kunna utformas för teknik för koldioxidavskiljning och lagring, CCS-teknik.

Forskning och utveckling

För att möjliggöra en snabbare klimatomställning och därmed undvika de allvarligaste riskerna med klimatförändringarna samt tillvarata de möjligheter som följer av klimatomställningen som drivkraft för innovation och hållbar samhällsutveckling är fortsatta satsningar på forskning och innovation viktigt. Vi vill att den befintliga stödtjänsten EU SME som drivs på uppdrag av Vinnova, Tillväxtverket och Energimyndigheten ska ges ett vidgat uppdrag att skapa bättre förutsättningar för små och medelstora företag att söka EU-finansiering med ett fokus på innovativa tekniker för klimatomställningen.

Inrikes transporter, arbetsmaskiner och utrikes transporter

Transport och mobilitet

Transportsektorn står för omkring en tredjedel av Sveriges växthusgasutsläpp. När internationell sjöfart och flygtrafik räknas in är andelen över 40 procent. Sedan 1990 har utsläppen från inrikes transporter minskat med knappt 17 procent. Minskningen är främst en följd av att fordonen blivit mer energieffektiva och att en ökad andel biodrivmedel har ersatt bensin och diesel. Samtidigt har ökande person- och lastbilstrafik motverkat större utsläppsminskningar. Nu krävs en radikal omställning av vårt transportsystem där klimatmålen står i fokus. Utöver minskad klimatpåverkan genom att utsläppen av växthusgaser minskar leder detta till en mängd andra fördelar, bland annat mindre buller och renare luft, vilket minskar antalet som blir sjuka eller till och med dör i förtid av luftföroreningar. Färre bilar i städer lämnar plats till människan och möjligheten att skapa trevligare stadsmiljöer. Miljöpartiets mål är att utsläppen från transportsektorn ska vara nära noll år 2030. Den totala mängden resor måste minska, framförallt resor som görs med bil och flyg. Vi måste bli bättre på att dela på våra fordon och resa mer kollektivt samt helt ställa om till förnybara och hållbara drivmedel inklusive el.

Övergripande planering och styrning

Transportpolitiken ska säkerställa god mobilitet i hela landet och välfungerande godstransportinfrastruktur på ett sätt som säkerställer att klimatmålet till 2030 nås. Idag utgår planeringen från prognoser som bygger på historiska data och antaganden om ständig tillväxt för vägtrafiken. Detta behöver ändras. Den nationella transportpolitiken behöver göra det tydligt att frågor som rör klimat och miljö ska få företräde framför insatser som gynnar ökad vägtrafik. För att klara en hållbar omställning av transporterna krävs en styrning mot ett mer transportsnålt samhälle.

Tåg, kollektivtrafik och cykel

Det måste bli enkelt och billigare att resa med låg klimatpåverkan. Detta kräver allt från stora investeringar i kollektivtrafikens och cykelns infrastruktur till ökad turtäthet, bättre punktlighet och informationsinsatser. Sveriges järnväg behöver rustas upp och byggas ut i hela landet. Nya stambanor för höghastighetståg ska färdigställas. Regeringen bör ge SJ ett samhällsuppdrag att verka för ökat tågresande. Utbudet av nationell och regional kollektivtrafik ska öka i hela landet. Miljöpartiet har i regering drivit igenom slopandet av förmånsbeskattningen på företagscyklar och kämpar vidare för att den även ska slopas för kollektivtrafikkort.

Regeringen bör ta fram en nationell cykelplan, inklusive förslag på ett nationellt cykelvägsnät, och följa upp den nationella cykelstrategin med konkreta åtgärder för att fler ska kunna cykla. Det behöver byggas fler och bättre cykelvägar i städer såväl som i glesbygd och på landsbygden. Trafikverket ska kunna bygga cykelvägar i högre utsträckning än idag.

Mobilitet som tjänst

Idag står en svensk bil parkerad och outnyttjad 97 procent av tiden. Av de fem säten som finns i en vanlig bil används i snitt ett och ett halvt. Det innebär att en vanlig bil utnyttjas till mellan 1,5 och 2 procent av sin kapacitet. På många platser och för många människor finns en enorm outnyttjad potential att öka effektiviteten i hur vi använder bilar. En övergång till en modell som baseras på nyttjande istället för ägande kan göra att bilarna används mer effektivt. Vi vill gynna olika delningslösningar för bilar, exempelvis bilpooler och transporter som tjänst, så kallad mobility as a service (MAAS).

Nya och vässade verktyg för att bryta storstadsbilismen

Enligt Trafikverket är hälften av alla bilresor i tätorter kortare än fem kilometer. Att få ner utsläppen från dessa resor till nära noll är inte bara en lågt hängande frukt i klimatarbetet, utan ger även positiva sidoeffekter som minskade luftföroreningar i städer, förbättrad folkhälsa och mer attraktiva stadsmiljöer. Bilåkandet i våra städer måste minska. Miljöpartiet anser att parkeringsnormen i plan- och bygglagen bör ersättas med en mobilitetsnorm. Vi vill höja och utveckla trängselskatterna och införa systemet i fler städer för att minska trängseln. Trängselskatter ska kunna differentieras så att fordon med högre utsläpp av exempelvis hälsovådliga ämnen beskattas hårdare. Trängselskatt ska användas för att delfinansiera kollektivtrafik. Miljöpartiet vill utse en statlig förhandlare som erbjuder fler kommuner att i samverkan med staten införa trängselskatter och/eller miljözoner. Statliga stöd till kommunala åtgärder för klimatsmart stads- och trafikplanering genom stadsmiljöavtalen och Klimatklivet bör utvecklas och stärkas.

Fler åtgärder för ett transporteffektivt samhälle

Den statliga medfinansieringen av s.k. steg 1- och steg 2-åtgärder bör stärkas, inklusive avgränsas till specifika insatser utifrån dessas potential till minskade utsläpp. För att stärka kollektivtrafiken och säkerställa såväl god mobilitet i hela landet som ökad tillgång till hållbara färdsätt, bör det utredas om statligt stöd får och bör ges till drift av

lokal och regional kollektivtrafik i bostadsområden under uppbyggnad. Vidare bör en regelöversyn genomföras för att eliminera hinder och underlätta för distansarbete.

Ställ om till el, förnybara drivmedel och effektiva fordon

Fossildrivna och särskilt energislukande fordon ska fasas ut. Fordonen måste bli mer effektiva och drivas med förnybara drivmedel. För att hela transportsektorn ska bli 100 procent fossilfri krävs flera olika typer av förnybara drivmedel. El, biogas, flytande biodrivmedel, vätgas och elektrobränslen är alla viktiga pusselbitar att jobba med.

Miljöpartiet vill fasa ut nybilsförsäljningen av fossilbilar snarast och införa ett slutdatum för försäljning av fossila drivmedel senast 2030. Regeringen bör kraftigt skärpa bonus malus för att skynda på utfasningen av fossilbilar och för att göra reformen mer rättvis. Så snart som möjligt ska endast bilar med nollutsläpp samt biogasbilar kunna få klimatbonus. Skatten på de smutsigaste nya bilarna (malus) behöver höjas kraftigt, vid sidan av att gränserna för när malus tas ut skärps, för att gå i linje med ambitionen att fasa ut fossildrivna bilar så snabbt som möjligt. Vi vill även fasa ut klimatbonusen för de dyraste bilarna. De personer som har råd att köpa de allra dyraste nya bilarna behöver inte en skattesubvention. För personer i glesbygd med dålig tillgång till kollektivtrafik vill Miljöpartiet införa en höjd bonus i bonus malus. Vi vill också införa stöd till leasing av elbilar för personer som hittills inte haft råd att köpa en ny elbil. Leasing av elbilar blir då den billigaste lösningen för personer med begränsade resurser som faktiskt behöver en bil.

Regeringen bör ta fram en nationell plan för utbyggnaden av laddinfrastrukturen i hela landet och ett ökat statligt ansvar för att bygga ut laddinfrastruktur på platser som idag är "vita fläckar" på kartan över laddstolpar. Regeringen bör även ta fram en nationell plan för tankställen för biogas.

Godstrafik

Godstrafiken behöver flyttas från vägtransporter med hög klimatpåverkan till järnväg och sjöfart med betydligt lägre klimatpåverkan. En sådan överflyttning kräver stora satsningar och investeringar i järnvägssystemet, och järnvägens och sjöfartens konkurrensvillkor måste ändras. Miljöpartiet vill anpassa Sveriges järnvägsinfrastruktur för längre godståg som ska kunna köra i minst 100 km/h i enlighet med EU-regelverket samt införa en kraftfull klimatdifferentiering av farledsavgifterna.

Fordonssegmentet tunga lastbilar behöver tydliga styrmedel som leder till att flottan byts ut till fossilfria fordon. Sverige bör verka för att det nyligen framlagda förslaget till skärpning av kraven på tunga fordon i förordningen (2019/1242) om nya tunga fordons koldioxidutsläpp genomförs med hög ambition, med 100 procents utsläppsreduktion i nya tunga fordon snarast. Definitionen av nollutsläpp bör vara strikt för att kraftfullt styra mot elmotordrift. Försäljningen av nya fossildrivna lastbilar i Sverige ska fasas ut till senast 2035. Svenska företag står redo att leverera dessa fordon och ett tydligt regelverk bidrar därmed även till svensk konkurrenskraft.

För att underlätta omställningen av tunga fordon vill vi förlänga klimatpremien för tunga lastbilar till att även gälla 2025 och 2026 samt ta bort 20-procentsgränsen för stödet. Vi vill även förlänga klimatpremien för arbetsmaskiner till att även gälla 2025 och 2026 samt utvärdera effekterna av stödet och om stödet behöver höjas för vissa typer av arbetsmaskiner.

Gotlandstrafiken

Sjöfarten kräver stora insatser för omställning till fossilfrihet. Vid upphandlingar som görs framåt så ska tydliga krav ställas, exempelvis så vill vi ställa utsläppskrav i upphandlingen av Gotlandstrafiken för avtalsperioden efter 2026 som är i linje med transportsektorns klimatmål.

Övergång till förnybara drivmedel

Reduktionsplikten har varit central för att minska utsläppen från den befintliga fordonsflottan. Vi vill tillsätta en utredning om reduktionspliktens fortsatta utveckling med avseende på nivå, breddning och samspel med eller eventuell omvandling till ett nationellt handelssystem. Utredningen ska ge förslag på hur samspelet mellan reduktionsplikten och EU:s gemensamma handelssystem för transporter och bostäder (ETS2) skulle kunna se ut samt analysera om Sverige skulle kunna införa ETS2 som ett nationellt handelssystem, med ett nationellt beslutat tak, under en inledande fas fram till 2030. I utredningen behöver också ingå en utblick mot hur drivmedelsskatter, fordonsskatter och avståndsbaserade vägskatter kan behöva utvecklas parallellt. Skärpta krav i EU:s förnybarhetsdirektiv behöver också beaktas. Utredningen behöver även studera hur ekonomiskt svagare grupper kan skyddas och kompenseras för effekter i form av höga drivmedelspriser. Utredningen behöver genomföras skyndsamt.

Alternativa och förnybara drivmedel kommer att behöva stödjas på olika sätt för att fasa ut fossila drivmedel. Vi vill införa riktade stöd för produktion av avancerade biodrivmedel och elektrobränslen. Vi vill även underlätta för långsamladdning och utreda hur en lagstiftning som ger ”tillträde till laddning” kan utformas. För effektivare genomförande bör en myndighet få ett särskilt samordningsansvar för de stöd som ges till ladd- och tankinfrastruktur för el och vätgas till personbilar, lätta lastbilar och tunga fordon, fartyg och flyg. Det behövs även en utveckling av riktade stöd för ladd- och tankinfrastruktur, byte av batterier och transport av batterier till arbetsmaskiner.

Minskade utsläpp från flygresor

Svenskarnas flygande släpper ut omkring 10 miljoner koldioxidekvivalenter per år. Det är lika mycket som bilresandet och betydligt mer än stålindustrin eller cementindustrin i Sverige. En procent av jordens befolkning står för hälften av alla utsläpp från flyg. Stora satsningar behöver göras för att möjliggöra utsläppsfria mellankontinentala resor. För att inte överskrida det begränsade utsläppsutrymme som finns kvar för att klara Parisavtalet, bör flyget betala för sin klimatpåverkan och utsläppen från flyget minska. Miljöpartiet vill höja den svenska flygskatten och införa energiskatt och koldioxidskatt på flygbränsle i EU för alla flygresor inom Europa. Idag är flyget i EU undantaget sådan skatt. Flyget bör även beläggas med full moms. Alla flygbolag ska betala fullt pris inom EU:s utsläppshandel. Gratis tilldelning av utsläppsrätter ska inte få förekomma.

Jordbruk

Sveriges lantbruk har ofta ett tufft ekonomiskt läge; olika former av stöd får dock inte bidra till ökade utsläpp av växthusgaser. Därför vill vi ersätta fossila subventioner med avdrag som sänker skatten på jobb och företagande i jordbruket.

Jordbruket står inför nya utmaningar men också nya möjligheter; i syfte att skapa bättre förutsättningar för innovation och spridning av nya metoder vill vi införa stöd till innovationsjordbruk, så att pionjärer ges förutsättningar att utveckla nya bruksmetoder med ökad klimatanpassning och minskad klimatpåverkan i synergi med stärkt biologisk mångfald. Vi ser behov av att tillsätta en utredning om att ta fram ett styrmedelspaket för ett långsiktigt hållbart och klimateffektivt jordbruk som beaktar även andra miljömål och samhällsmål. Samtidigt bör man direkt ge Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Vinnova och andra lämpliga myndigheter i uppdrag att främja ny teknik och innovation för att minska utsläppen ytterligare från hantering av stallgödsel och användning av växtnäring. Det är viktigt att hålla i och ge långsiktigare förutsättningar för pågående verksamhet t.ex. genom att öka anslaget för minskat matsvinn inom de pågående uppdrag som Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket har inom ramen för livsmedelsstrategin och förlänga arbetet till 2030.

Det finns en potential inom jordbruket till att bidra med minskat markläckage av växthusgaser och ökad kolinlagring. Relevanta myndigheter ska få i uppdrag att titta på den samlade tekniska och hållbara potentialen att öka kolinlagringen i landskapet. Miljöpartiet vill satsa på lösningar som kan generera nettoupptag av växthusgaser i närtid och ger synergier med miljömålen. Det behöver även utredas vilken mark som är lämplig att återbeskoga och hur, utan att det konkurrerar med livsmedelsproduktionen eller blir svårare att nå andra miljömål. Ekonomiska incitament för markägare att på olika sätt bistå med samhällsnytta i form av ökad kolinlagring måste utredas.

Miljöpartiet vill öka tillgången till rådgivning och ekonomiska stöd som gynnar ökad kolinlagring i jordbruksmark och stoppa bortbyggandet av åkermark genom att klassa åkermark som ett riksintresse. Sverige bör verka för att investeringar, produktion och nedmyllning av biokol ska främjas genom exempelvis EU:s landsbygdsprogram, jordbruks- och regionstöd och Klimatklivet.

Miljöpartiets mål är att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast år 2030. Miljöpartiet vill utveckla användningen av biomassa från jordbruket för bioenergiproduktion, till exempel genom att odla mer hållbara energi-grödor och använda skörderester eller gödsel för biogasproduktion.

El och fjärrvärme samt egen uppvärmning av bostäder och lokaler

För att nå miljömålet om begränsad klimatpåverkan behöver uppvärmningssektorn bli helt fossilfri och då även torv fasas ut helt. Olika typer av plast står för huvuddelen av de fossila utsläppen från svensk kraftvärme. Förbränning av vissa återvinningsbara material, till exempel vissa plastsorter, ska förbjudas. Regeringen bör även skapa incitament för raffinering av returplast för att få igång bättre återanvändning av plast. Torv tar extremt lång tid att återskapa i naturen och är därmed inte förnybart. Torv bör klassas som ett fossilt bränsle och brytning och användning av torv för energiproduktion avvecklas.

Klimatomställningen kräver mer el i närtid, effektiv effektutdelning och energieffektiviseringar som kan möjliggöra skiften från fossil energi till förnybar el. För att stödja utvecklingen bör regeringen utreda tillstånds- respektive anmälningskrav för stora energi- och eleffektanvändare.

Kompletterande åtgärder (permanenta negativa utsläpp)

Sveriges klimatmål till 2045 innebär att de territoriella utsläppen av växthusgaser måste minska med minst 85 % jämfört med 1990; resterande max 15 % ska täckas med kompletterande åtgärder. Miljöpartiet anser att de kompletterande åtgärderna bör utgöras av permanenta negativa utsläpp. En nationell strategi samt underlättad samverkan för permanenta negativa utsläpp, inklusive infångning, transport och slutgiltig lagring.

Negativa utsläpp kan åstadkommas genom tekniker för att suga upp och lagra koldioxid djupt ner i marken. För att så kallade CCS-tekniker (carbon capture and storage) ska kunna generera negativa utsläpp krävs att koldioxid suges upp direkt ur atmosfären – DACCS – eller från förbränning av biomassa, så kallad bio-CCS. Det råder stor osäkerhet kring hur och i vilken skala CCS-teknikerna kommer att kunna generera negativa utsläpp. Bio-CCS i stor skala riskerar att hota matproduktionen och den biologiska mångfalden. Negativa utsläpp får aldrig användas som ursäkt för fortsatt användning av fossila bränslen. Regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för permanenta negativa utsläpp. Handlingsplanen ska omfatta hela kedjan, inklusive infångning, transport och slutgiltig lagring, samt inkludera naturbaserade klimatlösningar.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Miljöpartiet vill införa ett mål om att offentlig sektor ska gå före i omställningen och nå nollutsläpp till 2030. Lagen om offentlig upphandling (LOU) behöver uppdateras så att all offentlig upphandling skall beakta miljöhänsyn och klimatpåverkan och så att låg klimatpåverkan och resursanvändning blir styrande faktorer. Miljöpartiet vill verka för att klimatsmart mat ska vara norm i offentlig sektor. Klimatsmart mat innebär framför allt en ökad andel växtbaserad mat men också mer säsonganpassad mat och mat som transporteras kortare sträckor samt att animaliska livsmedel kommer från djur som betar gräs och inte föds upp på sådant som vi människor kan äta.

Då många hushåll noterar att en stor utsläppspost för deras konsumtionsbaserade utsläpp är flygresor, vill vi utreda förbud mot fossilintensiv reklam såsom flygresande.

Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF)

Sverige har mål inom ramen för LULUCF-förordningen om att öka nettoinbindningen av växthusgaser i skog och mark. Åtgärder behöver komma på plats i närtid för att nå målet till 2030. Ett strategiskt arbete behöver därför upprättas för så kallade naturbaserade lösningar, exempelvis åtgärder som gör att skogar binder in mer kol i träd och mark.

För ett effektivt omhändertagande av de resurser som tillsätts nationellt för negativa utsläpp, såsom återvätning, behöver den lokala implementeringsförmågan för kolinbindning via återvätning förbättras.

För att få igång finansieringen och åtgärdsarbete för ökad kolinlagring bör Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Jordbruksverket ges i uppdrag att genomföra styrmedlet omvända auktioner för ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser.

Vi ser också behov av att budgeten för våtmarkssatsningen förstärks. För att inte utsläppen av växthusgaser från skog och mark ska öka utan att vi har kännedom om detta och förutsättningar att sätta in åtgärder behöver effekterna på kolinlagringen vid exploatering av mark synliggöras i de miljöbedömningar som tas fram i samband med planering och beslut under miljöbalken och plan- och bygglagen och vid tillämpning av sektorslagstiftning för olika typer av infrastruktur.

Vi vill även ge Skogsstyrelsen i samverkan med Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en stödjande digital infrastruktur för skogsägare för att främja såväl offentlig som privat finansiering av åtgärder för ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser.

Elin Söderberg (MP)

Emma Nohrén (MP)

Katarina Luhr (MP)

Jacob Risberg (MP)

Daniel Helldén (MP)

Linus Lakso (MP)